

Реч уредника

Соња Петровић и Смиљана Ђорђевић Белић

Савремена фолклористика је обележена преиспитивањима фундаменталних оквира и самог предмета проучавања, редефинисањем концепата колективности, традиционалности, усмености, уз покретање полемика о релацијама рурално/урбано, усмено/(за)писано, архаично/савремено, аутентично/фолклоризовано и сл. Отуда је и спектар тема које истраживаче заокупљају врло широк, усмерен на све елементе фолклора, на носиоце фолклорних пракси и знања, проблеме извођења и рецепције. У оквиру фолклористичких интерпретација укључено је наслеђе разних лингвистичких, социолошких, комуниколошких, психолошких и других теорија, а експанзија културне антропологије и студија културе у најширем смислу, фолклористику је усмерила и ка проучавањима везаним за улогу фолклора (вербалног, музичког, плесног) у конституисању индивидуалних и социјалних културних реалности. На тај начин фолклористика се приближила разним хуманистичким дисциплинама, обогаћујући сопствени перцептивни хоризонт, методолошки апарат и интерпретативне могућности.

Померање граница фолклористике, условљено измењеним поимањем предмета и циљева проучавања, захтевом за интердисциплинарним, мултидисциплинарним и трансдисциплинарним приступима, битно релативизује и некадашња унутардисциплинарна ривалства (између етнологије и фолклористике, на пример). Сарадња стручњака из различитих области неопходна је данас и у оквирима апликативне фолклористике, која се све озбиљније конституише као специфична научна дисциплина у студијама везаним за проблеме заштите културног наслеђа. Фолклористика је суочена и са низом нових изазова у погледу архивирања, заштите и презентације грађе, али и у вези са презентацијом и валоризацијом сопствених научних резултата.

Појава новог научног часописа у време експлозије информација, с једне стране, и високих захтева у погледу вредновања научно-истраживачких резултата у хуманистичким наукама, с друге стране, изазива сумњу и ре-зигнацију. Намећу се уобичајена питања: коме је такав часопис потребан и шта је његов циљ, да ли је могуће испунити ригидне законске услове за издавање научних часописа, како привући жељени профил сарадника у конкуренцији с високо категорисаним часописима.

Удружење фолклориста Србије се одважило да покрене *Фолклористику* пре свега имајући у виду чињеницу да у Србији од гашења *Расковника*¹ 2000. године нема специјалистичког фолклористичког часописа.² Како Удружење фолклориста Србије није наставило рад после распада Савеза удружења фолклориста Југославије и како у Србији није постојала институција која би се бавила првенствено фолклором, већ је самим оснивањем Удружења фолклориста Србије (2014) начињен огроман корак ка институционалном окупљању истраживача из различитих области.

Часопис *Фолклористика* је основан с намером да објављивањем прилога и грађе доприноси афирмацији струке, научних истраживања, образовања и разноликих видова фолклорне културе и нематеријалног културног наслеђа у Србији. Часопис ће доносити оригиналне и квалитетне прилоге који пре објављивања пролазе кроз процедуру уредничког и анонимног рецензирања. Намера уредништва је да се овдашњој и иностраној публици представе различити видови истраживања фолклора у Србији, али и да се проучавања и проучаваоци из других окружења приближе научној публици и јавности у Србији. Осим тога, један од циљева часописа је и чвршће повезивање фолклористике и сродних научних дисциплина, и развијање савремених теоријских приступа.

Као и у ранијим угледним фолклористичким часописима у Србији – листу *Караџић* Тихомира Ђорђевића (1899–1904) и *Прилозима проучавању народне поезије* Радосава Меденице и Алојза Шмауса (1934–1940) – и у *Фолклористици* је посебна пажња посвећена објављивању савремене и архивске грађе. Осим жеље да учини видљивијим различите облике текстуалне, музичке и друге релевантне документарне грађе, *Фолклористика* ће на овај начин подржати теренска истраживања која се последњих година у Србији одвијају и на институционалном нивоу, а о чијим резултатима сведочи и заснивање више нових дигиталних архива при различитим научним и научно-образовним институцијама. Будући да је часопис подржан електронском платформом, омогућено је објављивање аудио и видео снимака.

Сматрајући да критички писани прикази и реферати о монографијама, збиркама, зборницима, часописима, научним скуповима, мултимедијалним и музичким дисковима, музичким и плесним извођењима, концертима и другим релевантним фолклорним догађајима имају врло битну улогу у научном и културном животу, уредништво ће настојати да ову рубрику попуњава актуелним и разноврсним материјалом.

¹ *Расковник*, часопис за књижевност и културу, појавио се 1968, а од 1982. почео је да објављује фолклористичке прилоге и грађу.

² Часопис *Народно стваралаштво – Folklore*, орган Савеза удружења фолклориста Југославије, покренут је 1962, а угасио се 1988. *Фолклор у Војводини*, зборник који је од 1987. издавало Удружење фолклориста САП Војводине, угашен је 1999, после десете свеске.

Фолклористика се, дакле, појављује не само да би испунила празнину у овој области хуманиоре, него и да би оживела размену идеја и научних информација и поставила одређене стандарде. Да ли је овакав подухват реално остварљив, остаје да се види. Перспектива није нимало оптимистичка јер су услови неопходни за стицање и одржавање категоризације веома високи.³ Сваки вид индексирања и укључивања у домаће и стране индексне базе, добијање *udk* и *doi* бројева и других идентификатора који би помогли часопису да буде препознатљивији на сервисима, захтевају врло високе додатне трошкове које не може да поднесе појединац нити мало струковно удружење какво је Удружење фолклориста Србије, јер оно нема других редовних прихода осим симболичне чланарине, а треба рећи и то да подршка Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ и Филолошког факултета у Београду у финансијском смислу није прецизно утврђена.

У околностима кад српска хуманистичка наука и култура не добијају довољно пажње у друштву и немају одговарајућу државну подршку, када је и даље, као последица ембарга, онемогућен приступ многим новијим бројевима међународних часописа, када надлежне државне институције и финансијери не препознају набавку релевантне литературе као перманентну потребу и неопходан услов за квалитетан научни рад, преостаје да се надамо да ће се ствари мењати набоље. По природи ствари, људска енергија је ограничена, па желимо да нагласимо да ћемо овај волонтерски посао настојати да обављамо најбоље што можемо у датим околностима и да ћемо издржати онолико колико и наши сарадници буду нама излазили у сусрет шаљући квалитетне прилоге – јер циљ нам је исти, да поставимо темеље *Фолклористици* у Србији, са жељом да постане релевантан научни часопис који ће моћи да нас достојно репрезентује.

На крају, желели бисмо да изразимо захвалност свима који су нам помогли у оснивању и реализацији прва два броја *Фолклористике*. Најпре, захваљујемо проф. др Бошку Сувајдићу, председнику Удружења фолклориста Србије на подршци и Скупштини Удружења која је изгласала предлог за покретање часописа; проф. др Александру Јеркову, управнику Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ у Београду, и проф. др Љиљани Марковић, декану Филолошког факултета у Београду, који су нам поклонили поверење као саиздавачи *Фолклористике*. Срдачну захвалност дугујемо академику проф. др Нади Милошевић-Ђорђевић, која се одазвала учешћем у нашем првом броју. Захваљујемо члановима редакције из земље и иностранства што су пружили подршку колико су могли. Веома много нас

³ О вредновању и одабиру часописа в.: <http://scindeks-bic.ceon.rs/help/faq.html>

Уп. и предлог Правилника о категоризацији и рангирању научних часописа: <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/09/kategorizacija-%C4%8Dasopisa.pdf>

је задужила др Биљана Сикимић, научни саветник Балканолошког института САНУ и потпредседник Удружења фолклориста Србије, која се озбиљно и предано посветила остваривању циљева *Фолклористике* и прихватила се приређивања темата *Фолклорни пејзаж гробља* у другој свесци, на чему јој топло благодаримо. Посебну захвалност дугујемо свим нашим сарадницима, професорима и колегама на прилозима које су дали. Пријатељску захвалност за дизајн, израду и постављање сајта *Фолклористике*, као и за техничку подршку и обуку, изражавамо Мету Одобашићу. За дизајн логотипа и корица *Фолклористике* срдечно захваљујемо Дејану Влашкалићу и агенцији Омнибус.